

Zelená města 2030+
(projekt EPLUG)
Centrum odborné excelence
při VOŠ a SZeŠ Benešov

PRŮZKUM
problematiky městské zeleně na
obcích s rozšířenou působností ve
Středočeském kraji

červen 2024

Centrum odborné excelence - Zelená města 2030+ (dále jen CoVE) při Vyšší odborné škole a Střední zemědělské škole Benešov (dále jen VOŠ a SZeŠ Benešov) připravilo a realizovalo v rámci mezinárodního projektu European Platform for Urban Greening (dále jen EPLUG), v němž škola zastupuje Českou republiku, průzkum, kterým byly osloveny odbory životního prostředí obcí s rozšířenou působností (dále jen ORP) ve Středočeském kraji.

Cílem průzkumu bylo zmapování způsobu zajištění péče o městskou zeleň na úrovni jednotlivých ORP, sdílení jejich příkladů dobré praxe, hodnocení významu městské zeleně a také zjištění vzdělávacích priorit ORP v oblasti zakládání, údržby a rozvoje městské zeleně. Výsledky průzkumu budou prezentovány v rámci projektu EPLUG a budou využity při stanovení vzdělávacích cílů a priorit CoVE v dalším období od roku 2025.

Celkem se do průzkumu zapojilo deset ORP, z nichž jedna ORP (Rakovník) zpracovala a odeslala dotazník dvakrát. Podle času odeslání byl do vyhodnocení zařazen první odeslaný dotazník, druhý, později odeslaný, byl vyřazen.

Průzkum obsahoval celkem osm otázek. Vyplnění všech otázek nebylo povinné.

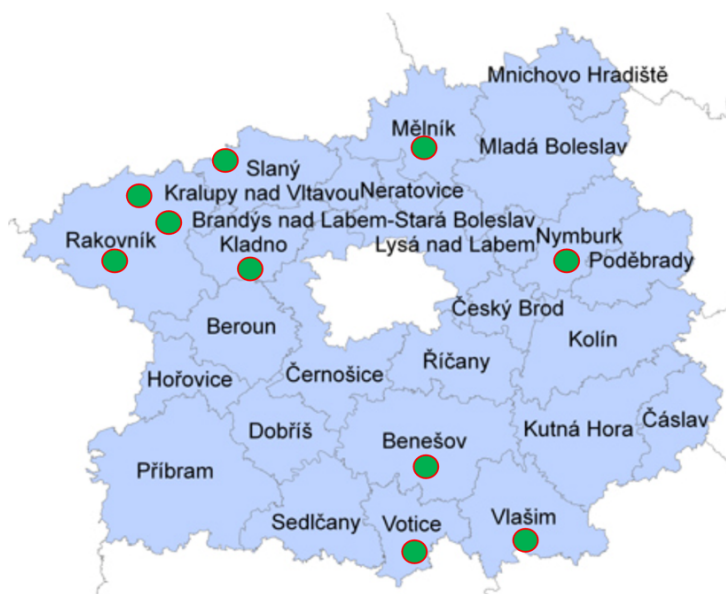
Průzkum byl realizován a vyhodnocen v měsících květen až červen 2024.

VÝSLEDKY PRŮZKUMU

Otázka č. 1 – Název obce s rozšířenou působností

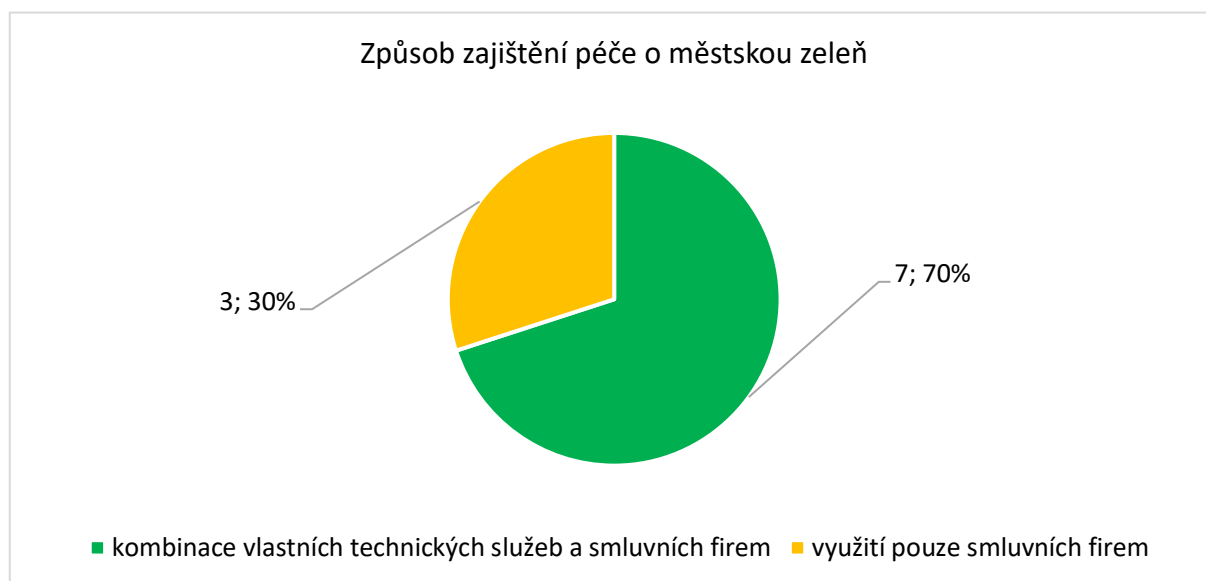
Přehled ORP zapojených do průzkumu	
Benešov	Poděbrady
Brandýs nad Labem – Stará Boleslav	Rakovník
Kladno	Slaný
Kralupy nad Vltavou	Vlašim
Mělník	Votice

Středočeský kraj

Otázka č. 2 – Má vaše ORP vlastní technické a zahradnické služby, které pečují o městskou zeleň nebo využívá smluvních firem?

ORP měly na výběr ze tří možností jakým způsobem zajišťují péči o městskou zeleň. Buď pouze prostřednictvím vlastních technických a zahradnických služeb nebo prostřednictvím pouze smluvních firem, anebo kombinací obou těchto forem. Z výsledku vyplynula skutečnost, že všechny ORP o městskou zeleň pečují a to ze sedmdesáti procent kombinací služeb poskytovaných vlastními organizacemi a služeb smluvních firem, které zabezpečují speciální a vysoce odborné činnosti jako je řez stromů, rizikové kácení apod. Třicet procent ORP pro péči o městskou zeleň využívá pouze služeb smluvních firem, své vlastní organizace v tomto účelu nezřizuje.

Otázka č. 3 - Komentář k otázce č. 2

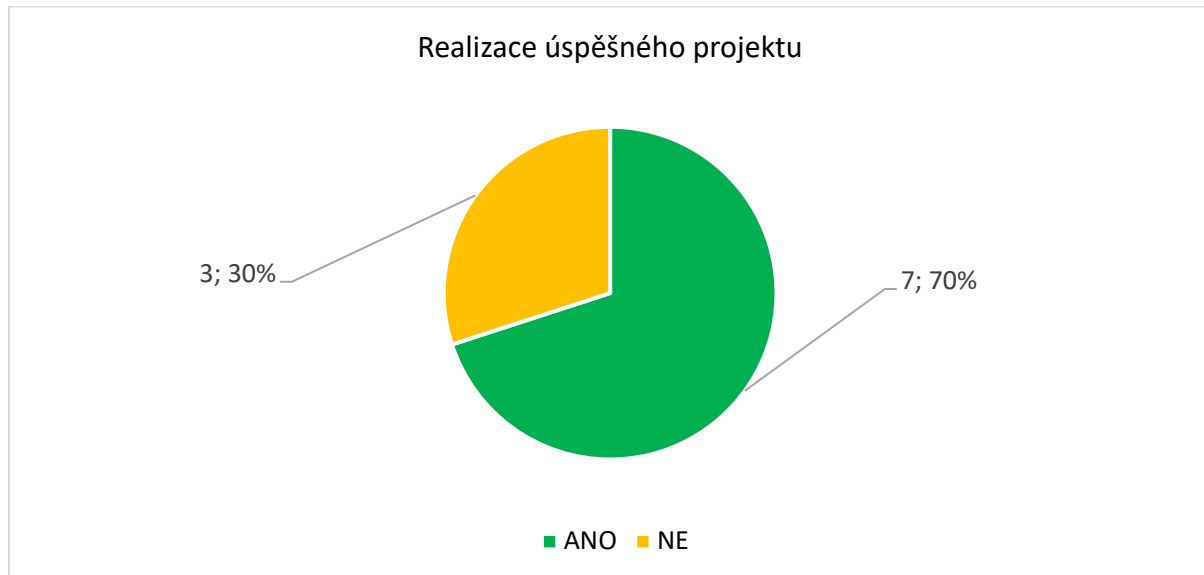
V komentářích jsou pojmenovány příklady důvodů, které vedou ORP k využití kombinace vlastních kapacit s externími dodavateli služeb, případně k využití pouze smluvních firem. Důvody se liší podle podmínek na jednotlivých ORP a růzností přístupu samospráv při řešení péče o městskou zeleň.

- potřeba specializované a vysoce odborné péče, kterou nejsou vlastní technické a zahradnické schopny služby zajistit
- nedostatek vlastních odborných pracovníků
- nedostatek finančních prostředků na vlastní odborné pracovníky
- v minulosti provedená privatizace městských technických a zahradnických služeb

Otázka č. 4 – Realizovala vaše ORP v posledních třech letech úspěšný projekt / projekty týkající se zakládání, údržby a rozvoje městské zeleně?

Sedm ORP (Benešov, Votice, Rakovník, Mělník, Kladno, Kralupy nad Vltavou, Brandýs nad Labem – Stará Boleslav) v posledních třech letech realizovalo řadu projektů, jako příklad jich bylo uvedeno celkem dvanáct. Tři ORP uvedly, že nerealizovaly žádný úspěšný projekt v oblasti městské zeleně (Vlašim, Slaný, Poděbrady).

Z výsledku vyplývá, že většina ORP (70 %) je v oblasti městské zeleně velmi aktivní a městskou zeleň intenzivně rozvíjí. Zbývající ORP (30 %), které nevedly žádný úspěšný projekt, se pravděpodobně zabývají pouze běžnou údržbou městské zeleně.

Otázka č. 5 – V případě kladné odpovědi na otázku č. 4 stručně popište realizovaný projekt / projekty (název, období realizace, zdroj financování, předmět projektu, případně další informace - max. 200 slov)

Benešov

- úpravy jednotlivých ulic a prostranství ve městě - např. stromořadí v ul. Jiráskova, trvalkové záhony na náměstích apod.

Votice

- revitalizace parku na Masarykově náměstí
- revitalizace sídlištní zeleně I. etapa
- výsadba alejí

Rakovník

- výsadba lipové aleje, dotace MŽP ČR, realizace 3. čtvrtletí 2021
- revitalizace zeleně v sídlišti Na Zátíší, financování vlastní, realizace 3. čtvrtletí 2022 – výsadba stromů, keřů a trvalkových záhonů

Mělník

- rekonstrukce ul. Fričova – nyní běží, výsadby inovativními metodami (švédský systém, strukturální substrát) – výsadby na podzim
- výsadby z Norských fondů – zrealizováno

Kladno

- například ozelenění kruhových objezdů; uvnitř byly zřízeny štěrkové záhony s trvalkami

Kralupy nad Vltavou

- revitalizace sídlištní zeleně (nahrazení neperspektivních stromů a keřů novou výsadbou)

Brandýs nad Labem – Stará Boleslav

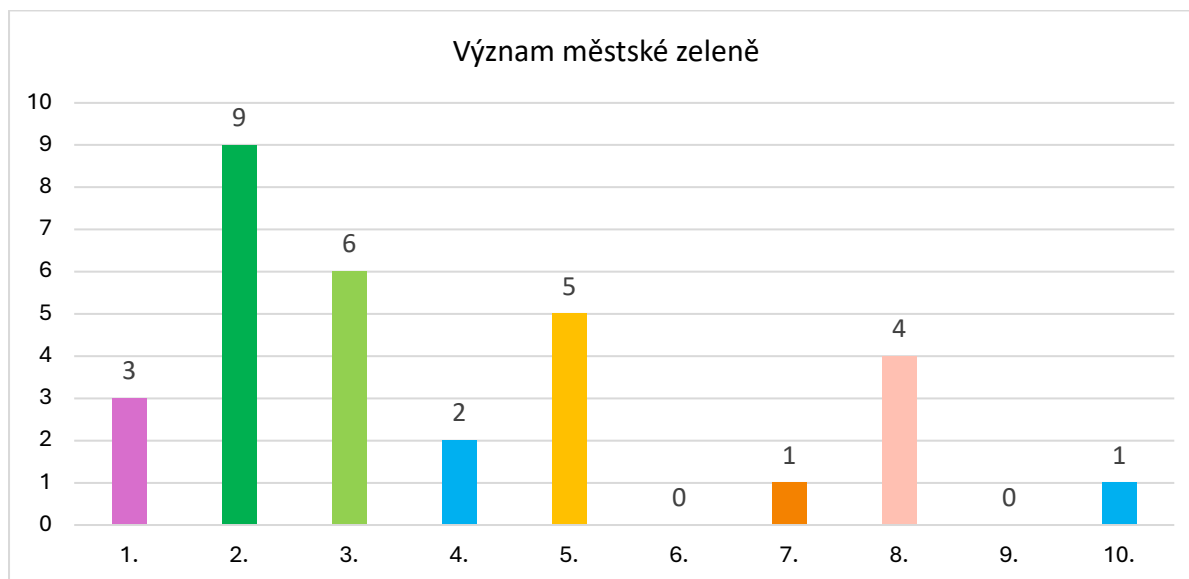
- obnova Plantáže 2023 (část zámecké zahrady, zeleň + mobiliář) - financování z dotací
- výsadby stromů v ulici Kostelecká, Okružní, Třebízského, Poleradská, Popovické stromořadí, Mariánské náměstí, Boleslavská (zeleň kolem kruhového objezdu) 2023 – finance města

Otázka č. 6 – V případě kladné odpovědi na otázku č. 4 a odpovědi na otázku č. 5: Bylo by možné popsaný projekt / projekty poskytnout jako příklad / příklady dobré praxe, který / které by byl / byly následně představen / představeny v České republice a v zahraničí v rámci projektu EPLUG?

Tři ORP (Mělník, Kralupy nad Vltavou, Brandýs nad Labem – Stará Boleslav), které realizovaly v posledních třech letech projekt v oblasti městské zeleně, vyslovily souhlas s prezentací svých projektů jako příkladů dobré praxe.

Otázka č. 7 – Vyberte z následujících tvrzení (10), charakterizujících význam městské zeleně, maximálně tři možnosti, které považujete za nejdůležitější. Městská zeleň:

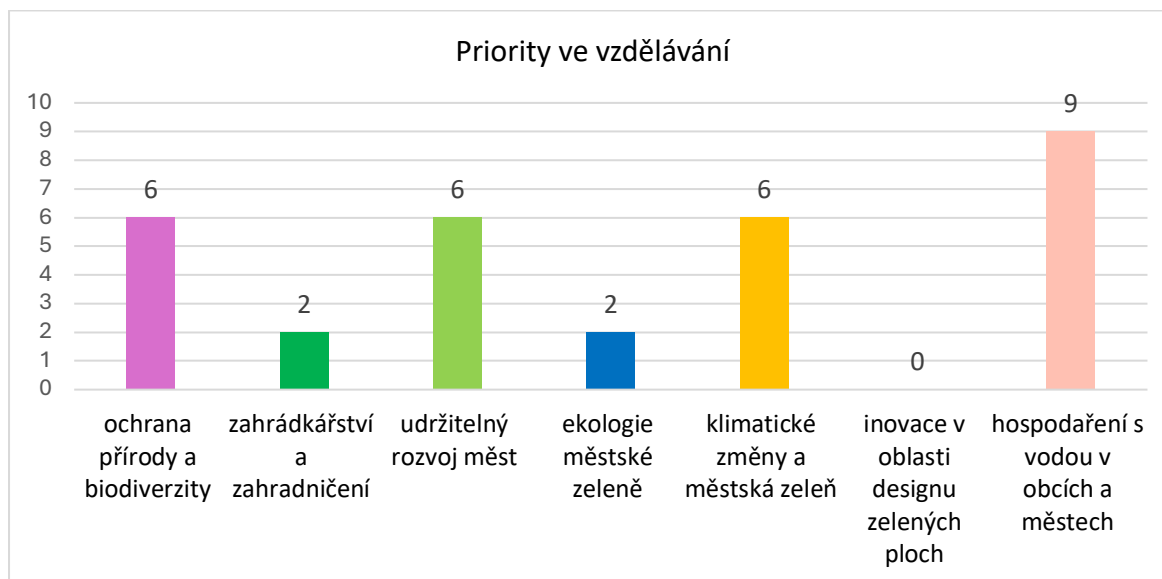
1	přispívá k očištění ovzduší od škodlivých látek a snižuje znečištění životního prostředí	3 hlasy
2	poskytuje přírodní stín a ochranu před nadměrným slunečním zářením, což pomáhá udržovat příjemné klima v městských oblastech	9 hlasů
3	zlepšuje estetický vzhled města a přispívá k pocitu pohody a kvality života obyvatel	6 hlasů
4	má pozitivní vliv na psychické zdraví obyvatel, snižuje stres a úzkost	2 hlasy
5	poskytuje prostředí pro městskou faunu a flóru a napomáhá zachování biodiverzity	5 hlasů
6	slouží jako protipovodňová ochrana a snižuje riziko povodní v městských oblastech	1 hlas
7	zlepšuje kvalitu životního prostředí tím, že pohlcuje oxid uhličitý a produkuje kyslík při fotosyntéze	0
8	pomáhá snižovat teplotu v urbanizovaných oblastech a minimalizovat tzv. městský tepelný ostrov	4 hlasy
9	podporuje sociální interakci mezi obyvateli a vytváří prostor pro sportovní, rekreační a kulturní aktivity	0
10	má ekonomický význam, přispívá k hodnotě nemovitostí a zvyšuje atraktivitu města pro obyvatele i návštěvníky	1 hlas

Vyhodnocením odpovědí jednotlivých ORP bylo zjištěno, že největší význam městské zeleně je spatřován v oblasti zlepšování klimatu (90 %), estetického vzhledu měst a obcí (60 %), zachování biodiverzity (50 % shoda) a dále ve snižování teploty v urbanizovaných oblastech (40 %).

Otázka č. 8 – Vyberte z následujících vzdělávacích oblastí (7) maximálně tři, které pokládáte za nejdůležitější a potřebné v profesním vzdělávání pracovníků městských a obecních úřadů a pracovníků technických a zahradnických služeb.

1	ochrana přírody a biodiverzity – vzdělávání v oblasti ochrany a udržitelného využívání přírodních zdrojů, zachování biodiverzity a podpora ekosystémů ve městech, ...	6 hlasů
2	zahrádkářství a zahradničení – vzdělávání v oblasti zahrádkářství a zahradničení jako prostředku k podpoře zelených zón ve městech a k vytváření prostoru pro relaxaci a rekreační aktivity obyvatel, ...	2 hlasy
3	udržitelný rozvoj měst – vzdělávání v oblasti udržitelného rozvoje měst, který zahrnuje plánování a správu zelených ploch ve městech s ohledem na potřeby obyvatel a životní prostředí, výsadba a údržba městské zeleně, ...	6 hlasů
4	ekologie městské zeleně – vzdělávání v oblasti ekologie městské zeleně, se zaměřením zejména na vztahy mezi životním prostředím ve městě a jeho obyvateli, ...	2 hlasy
5	klimatické změny a městská zeleň – vzdělávání v oblasti vlivu klimatických změn na městskou zeleň a možnosti adaptace a mitigace pomocí zelených infrastruktur, ...	6 hlasů
6	inovace v oblasti designu zelených ploch – k vzdělávání v oblasti inovativních přístupů k návrhům vytváření zelených ploch, které zohledňují potřeby obyvatel, životní prostředí a klimatické změny, ...	0
7	hospodaření s vodou v obcích a městech – zadržování dešťové vody, využití metodiky pro hospodaření s vodou, zavlažovací systémy, ...	9 hlasů

Vyhodnocením odpovědí jednotlivých ORP bylo zjištěno, že největší prioritou v profesním vzdělávání pracovníků obecních a městských úřadů a pracovníků technických a zahradnických služeb je jednoznačně oblast „hospodaření s vodou v obcích a městech“, kterou vybralo 90 % ORP. Jako další nejdůležitější témata pro vzdělávání byly vybrány shodným počtem hlasů (60 %) témata „ochrana přírody a biodiverzity“, „udržitelný rozvoj měst“ a „klimatické změny a městská zeleň“.

ZÁVĚR

Průzkum, jehož se zúčastnilo celkem deset obcí s rozšířenou působností ve Středočeském kraji, potvrdil předpoklad, že ORP se, ve své většině, snaží o rozvoj městské zeleně a nikoliv jen o její údržbu. Bylo uvedeno několik příkladů dobré praxe a ve třech případech byla projevena i ochota realizované projekty sdílet.

Pro účely stanovení metodických doporučení a dalších kroků v projektu EPLUG a aktivit CoVE – Zelená města 2030+ se jeví jako nesmírně cenné zejména potvrzení priorit v oblasti dalšího profesního vzdělávání pracovníků, kteří participují na činnostech, nebo je přímo vykonávají, v oblasti zakládání, údržby a rozvoje městské zeleně. Tyto priority se shodují s prioritami, které si v rámci projektu EPLUG stanovilo CoVE při VOŠ a SZeŠ Benešov a všichni zapojení zahraniční partneři.

Výsledky potvrdily předpoklad většinové shody ORP v pohledu na význam městské zeleně, jako je například ochrana a zlepšování klimatu, zlepšování estetického vzhledu měst a obcí a zachování biodiverzity.

Potvrdily se také potřeby profesního vzdělávání pracovníků v oblasti městské zeleně v prioritních tématech, kde jednoznačně dominovalo téma „hospodaření s vodou“, následované tématy „udržitelného rozvoje měst a obcí“, „ochrany biodiverzity“ a „ochrany klimatu“.

Ve svých komentářích některé ORP zároveň naznačily problémy, se kterými se musí ORP potýkat, jako například nedostatek odborných a motivovaných pracovníků v oblasti městské zeleně.

Inspirativní jsou nepochybně jednotlivé příklady dobré praxe, které ORP v průzkumu uvedly, a to zejména ty, u kterých ORP projevily ochotu je sdílet s dalšími samosprávami a organizacemi v rámci regionu, ČR i na mezinárodní úrovni. Prezentace úspěšných projektů ORP může být dobrým impulsem a motivací i pro ostatní ORP, které se tohoto průzkumu nezúčastnily a z nichž mnohé určitě realizovaly nejrůznější projekty v oblasti městské zeleně, které by zasloužily být také zmapovány a sdíleny odbornou i laickou veřejností a byly by dobrou prezentací jednotlivých ORP a výsledků jejich péče o městskou zeleň a snahy o zlepšení kvality života jejich občanů. Jedním z cílů CoVE v dalším období od roku 2025 proto bude dále rozvíjet komunikaci s ORP a jejich odbory životního prostředí ve spolupráci s Odborem životního prostředí a zemědělství KU Středočeského kraje.

Průzkum a jeho výsledky budou prezentovány v rámci projektu EPLUG a poskytnuty partnerským organizacím v projektu a dále budou poskytnuty všem ORP ve Středočeském kraji a Odboru životního prostředí a zemědělství Krajského úřadu Středočeského kraje k případnému využití.

V Benešově, červen 2024

Projektový tým CoVE – Zelená města 2030+